

4,5 millioner nordmenn i albumer og skuffer har 20 bilder hver som de er glad i og som betyr noe for deres identitet, blir bare det 90 millioner bilder. Og de er utenfor det som her regnes som bevaringsverdige. De fleste har for øvrig mer enn 20 bilder. Noe av det første folk vil redde hvis det blir brann, er fotoalbumene. Det er ikke rart, for bildene er kulturminner for dem. Bildene er en del av hver enkelts bakgrunn og kultur.

Det er ute hos det norske folk den største delen av Norges fotografiske kulturminner befinner seg. Det er der ute teoretisk og praktisk bevisstgjøring om bevaring og fortolkning trengs mest. Prosjektet og denne utgivelsen kunne bidratt bedre til det.

Øivind Larsen

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Psykologisk thriller

Damhaug T.

Døden ved vann

446 s. Oslo: Cappelen Damm, 2009.

Pris NOK 369

ISBN 978-82-02-28964-5

Torkil Damhaug har fått mye og velfortjent oppmerksomhet omkring sin femte roman, som er hovedbok i flere bokklubber og allerede solgt til flere land. Hans forrige, *Se meg, Medusa* (2007), fikk begeistrede anmeldelser, og *Døden ved vann* er minst like god.

Handlingen sirkler rundt søstrene Liss og Mailin Bjerke. Psykologen Mailins forsvinning i Oslo fører Liss hjem fra et rufsete liv i Amsterdam og inn i en dramatisk julehøytid. Alt dette skjer etter en innledning der en forsømt gutt møter en mystisk mann under en ferietur til Kreta, et møte som blir liggende som bakteppe for hele fortellingen.

Boken er merket «krimroman», og forfatteren trives åpenbart best innenfor denne sjangeren. Han utfordrer likevel krimsjangerens grenser, ikke minst myten om det klare skillet mellom helter og skurker.

Selv om også personbeskrivelsene er troverdige og gode, er det først og fremst historiens komposisjon som gjør dette til en kvalitetsroman. Vi møter et variert persongalleri, vi forflytter oss i tid og rom, handlingen skjer lokalt med internasjonale forgreninger, plottet er finurlig konstruert, og språket er godt. I tillegg inkluderer fortel-

lingen tidsaktuelle emner som anoreksi, dop og incest. Spenningsmomentene er mange, og forfatteren klarer både å lage en sannsynlig avslutning og endatil gi oss en overraskelse helt til sist. Godt «krimhåndverk», med andre ord.

På mange måter kan dette kalles en psykologisk thriller. Psykiateren Torkil Damhaug bruker sin faglige innsikt i omtalen av psykologiske og psykiatriske emner, flere steder med snev av humor og ironi. Også de rettsmedisinske skildringene er detaljerte og realistiske.

Døden ved vann har en handling som nærmest roper på filmatisering. Ikke bare tittelen og hovedpersonenens etternavn gir assosiasjoner til *De dødes tjern* av André Bjerke (1918–85), alias Bernhard Borge. Bytt ut Freud med Ferenczi og Nordmarka med Østmarka, og dette kan bli en ny filmklassiker femti år etter.

Men for én gangs skyld: Vent ikke på filmen! Les boken!

Magne Nylenna

Helsebiblioteket

Lettlest dramatikk for ungdom

Lund MB.

nye venner.com

206 s. Oslo: Cappelen Damm, 2008.

Pris NOK 229

ISBN 978-82-02-27703-1

Med *nye venner.com* har May B. Lund skrevet en spenningsdrevet historie for ungdom, der en enkel, rask og direkte fortellerstil går på bekostning av dybden i fortellingen og troverdige personskildringer.

Vi møter 17 år gamle Anette, som i en kombinasjon av kjedsomhet og ensomhet oppretter en profil på nettstedet nye venner.com. Hun får kontakt med 19 år gamle Rashid og velger å møte ham i håp om å finne seg en kjæreste. Deretter følger stormende forelskelse og begjær, men da det viser seg at Rashid hadde helt andre motiver enn romantikk for å bli kjent med Anette, blir det starten på en serie av hendelser som kulminerer i en særdeles dramatisk og actionfylt avslutning på historien.

Boken er svært lettlest, og handlingen vil nok for mange i målgruppen være fengende og medrivende. På den annen side ville de nok også ha satt pris på en mer krevende tekst. Forfatteren tar opp mange temaer som

er aktuelle i ungdomsårene, bl.a. Internett som sjekkested, unge menneskers identitet og selvpoppfattelse, forelskelse, seksualitet, abort, sjalusi og kompliserte vennskapsforhold, men det går så raskt unna at det meste blir hengende i luften – uten å stimulere til nærmere refleksjon.

Historien er preget av ensidige og noe karikerte personbeskrivelser, og dette gjør at det blir vanskelig å identifisere seg med de menneskene vi møter. Anettes naivitet overfor Rashids opplagte dobbeltspill er lite troverdig. Vi blir heller aldri særlig godt kjent med verken Anette eller de andre karakterene. Dersom leserne hadde fått et dypere innblikk i bakgrunnen for deres handlinger, ville historien blitt mer interessant. Samtidig side skildres mange situasjoner med godt blikk for hvordan ungdomsårene kan arte seg, og leserne vil nok kjenne seg igjen i flere scener. Beskrivelsene av samspillet mellom Anettes klassekamerater gjør derimot at de heller fremstår som ungdomsskoleelever enn som elever på videregående skole.

Språket er svært direkte gjennom hele romanen, og i første del er det hyppige og heftige beskrivelser av sex og begjær. Selv om dette bidrar til å holde intensiteten i fortellingen oppe, kan man spørre seg om de detaljerte sexscenene tar for mye plass og om de med fordel kunne vært tonet noe ned.

Hvis *nye venner.com* skal være til glede for unge lesere, blir det derfor som en lett-fattelig spenningsroman.

Audun Welander-Vatn

Institutt for psykiatri
Universitetet i Oslo

Lengsel etter tilhørighet

Bredesen Ø.

Skyggelek

346 s. Rasta: Forlaget Norske Bøker, 2009.

Pris NOK 249

ISBN 978-82-8112-126-3

Skyggelek er en fortsettelse av forfatterens debutroman *Speilbilder*, som kom i 2006 (1). Handlingen utspilles i Bergen og New York i perioden før og etter den annen verdenskrig.

I *Skyggelek* er vi kommet frem til

1952. Hovedpersonen Edvard er talentfull og ettertraktet, men uforløst etter tapet av sjelevennen Adelaine. Han har forlatt enkle kår i Pollen og er blitt husvenn hos en sosietetsfamilie, samtidig som han er skipsredens høyre hånd. Det er imidlertid musikken